

ת"פ 43540/04/14 - פרקליטות מחוז חיפה נגד דוד יאיר

בית משפט השלום בקריות

ת"פ 43540-04-14 פרקליטות מחוז חיפה נ' יאיר
בפני כבוד השופט יוסי טורס

בעניין: פרקליטות מחוז חיפה

המאשימה

נגד

דוד יאיר

הנאשם

הכרעת דין

כתב האישום, תשובת הנאשם לאישום וההליכים.

1. נגד הנאשם הוגש כתב אישום המייחס לו עבירה של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיף 415 סיפא לחוק העונשין, התשל"ז-1977. עובדות האישום הן כמפורט להלן:

בשלהי שנת 2006 נזקקה הגב' לריסה זיידנברג (להלן: "המתלוננת") לטיפול משפטי בתיקי הוצאה לפועל שהיו תלויים ועומדים נגדה. לשם כך פנתה אל הנאשם, בסברה כי הוא עורך דין. הנאשם נאות לקבל עליו את הטיפול וביום 12.12.06 שילמה לו המתלוננת, באמצעות הוריה, סך של 18,000 ש"ח כשכר טרחתו. בהתאם לאישום, נטל הנאשם סכום זה במרמה בידעו שאין בכוונתו לטפל בתיקי ההוצאה לפועל.

בהמשך הציג הנאשם בפני המתלוננת מצגי שווא לפיו הוא זקוק לתשלומים נוספים לצורך העברתם לנושיה וכן על מנת לשלם את חובותיה. המתלוננת האמינה לנאשם ושילמה לו סך של 72,182 ש"ח במספר מועדים שונים כמפורט בסעיף 3 לאישום.

הנאשם קיבל את הסכומים הנ"ל ולא העבירם לנושיה של המתלוננת, או ללשכת ההוצאה לפועל, אלא נטלם לכיסו.

2. ביום 20.10.14 מסר הנאשם תשובתו לכתב האישום במסגרתה הכחיש כי הציג עצמו כעורך דין. עוד כפר הנאשם במטרה שלשמה הועברו לידיו הכספים כנטען בכתב האישום וכן כפר בסכומים. הנאשם לא מסר גרסה מפורטת, אלא למעשה הכחשתו הייתה כללית.

3. בהסכמת הנאשם הוגש תיק מוצגים וכן הוגשו מספר הודעות שנגבו במטרה כעדות ראשית. הנאשם אף יותר על מספר עדים (עדי תביעה 4-6) והודעותיהם במטרה הוגשו בהסכמה. בסיכומי של דבר העידו המתלוננת, אמה, מנהל הבנק בו עבדה במועדים הרלוונטיים וחוקר הפרשה. הנאשם העיד אך לא הביא עדים. אסקור להלן את עיקרי העדויות בזיקה לנקודות המחלוקת הטעונות הכרעה.

עדויות עדי התביעה.

4. **העד יעקב אבן:** בהסכמת הנאשם הוגשה הודעתו במטרה של העד כחקירה ראשית (ת/19). בהודעה זו מסר העד כי היה מנהל סניף הבנק בו עבדה המתלוננת אשר שימשה כמזכירתו. העד סיפר כי למתלוננת היו חובות כספיים והיא טופלה בתחילה על ידי עו"ד סגל (ז"ל), אך בהמשך עברה לטיפולו של עו"ד אחר. העד סיפר כי ראה מספר פעמים שהמתלוננת הוציאה כספים במזומן ומסרה אותם במעטפה לאדם שטענה שהוא עורך דינה. העד מסר שלא ראה את עורך הדין אך ידע ששמו דודי.

בחקירה הנגדית מסר העד כי ראה את האדם שהמתלוננת מסרה לו את הכסף מהקומה השנייה של הבנק ולכן אינו יכול לומר שמדובר בנאשם דווקא. העד נשאל שאלות רבות על יחסיה של המתלוננת עם עורכי דינה השונים אך מסר שאינו יודע דבר בנושא. בחקירה החוזרת הסביר העד כי במועד בו ראה את המתלוננת מוסרת כספים לאדם שטענה שהוא עורך דינה, לא יתכן שהיה זה לעו"ד סגל (ז"ל).

5. **העדה רחל בסובסקי:** בהסכמת הנאשם הוגשה הודעתה במטרה כעדות ראשית (ת/20). בהודעתה סיפרה העדה כי היא אמה של המתלוננת ונחלצה לעזרתה בטיפול בחובות שנגרמו בשל התנהגות בעלה לשעבר. העדה סיפרה כי בשנת 2006 עברה המתלוננת להתגורר בביתם שכן הייתה מחוסרת כל. בשלב מסוים טיפל במתלוננת עו"ד סגל (ז"ל) אשר לא פעל נכון (לשיטתה) ועל כן היא פנתה לאדם שהומלץ לה על ידי מכרה. העדה סיפרה כי הנאשם הגיע לביתם, התחזה כעורך דין וקיבל ממנה סכום של 90,000 ש"ח. העדה סיפרה כי הנאשם היה מגיע אליהם במועדים שונים ודורש לקבל כספים. הוצגו לעדה השיקים המפורטים בכתב האישום והיא זיהתה את חתימתה ואת כתב ידה (ולעיתים אף כתב ידה של המתלוננת). ביחס לשיק ע"ס 10,000 ש"ח מיום 30.5.07 מסרה העדה כי הוא ניתן לנאשם עבור התחייבותו לטפל בנושא "חסינות על הוצאה לפועל שלא יעקלו לנו דברים מהבית ... אבל לא עשה כלום...". ביחס לשאלה אם הנאשם הציג עצמו כעורך דין מסרה העדה כי אכן כך היה אך הוא לא הציג תעודה. העדה מסרה כי הנאשם הציג להם מסמכים של אנשים שטיפל בהם וטענה כי "כך הוא עשה רושם שהוא עו"ד ... האמנו...לצערנו".

בחקירה הנגדית מסרה העדה כי המתלוננת לא הייתה שותפה בחשבונה ואף לא היה לה יפוי כוח לפעול בו. העדה אישרה ביחס לשיקים שהוצגו בפניה כי הם נחתמו על ידיה ונכתבו על ידיה ועל ידי המתלוננת. העדה מסרה כי בשל מצבה היא אינה יכולה ללכת הרבה ולכן בתה הייתה מושכת את הכסף מהבנק באישורו של מנהל הסניף והיא יודעת כי היא מסרה אותו לנאשם. העדה מסרה כי את השיקים עליהם נרשם "עצמי" מסרה למתלוננת אך הודתה כי לא ראתה אותה מוסרת לנאשם את הכסף שמשכה מחשבונה באמצעות שיקים אלו. העדה נשאלה ביחס להליך פשיטת רגל ומסרה כי הנאשם לא התבקש לבצעו שכן המתלוננת עובדת בנק ואינה יכולה להיות פושטת רגל. ביחס לסכום שכר הטרחה שהוסכם לא ידעה העדה למסור פרטים.

6. **רס"ב אברהם הראל:** החוקר שטיפל בתיק, גבה את הודעות הנאשם וערך את העימות בינו לבין המתלוננת (ת/1-3 ; ת/16). בחקירה הנגדית אישר העד כי לא ביצע מסדר זיהוי ליעקב אבן (מנהל הסניף דאז) והסביר שהסיבה היא שהעד טען שאינו יכול לזהות את האדם לו נמסר הכסף. העד הסביר עוד כי הסכום לגביו נחקר הנאשם (96,000 ש"ח) הוא סך כל השיקים (92,000 ש"ח) בצירוף סכום נוסף של 4,000 ש"ח שהיו "אגרות ששילמה בעצמה".

7. **העדה לריסה זיידנברג (המתלוננת):** הודעותיה של העדה הוגשו בהסכמת הנאשם כחקירה ראשית (ת/21, ת/22). בהודעות מסרה המתלוננת כי בשנת 2006 (או 2005) הציעו לה לפנות לעו"ד ששמו דוד יאיר. לאחר שיחה טלפונית היא פגשה בנאשם והוא קיבל על עצמו את הטיפול בתיקי ההוצל"פ שלה לאחר שטען כי יש לו משרד עורכי דין בחיפה וכן כי יש לו שותף. העדה מסרה כי סה"כ שילמה לאדם 92,000 ש"ח ומסרה צילומי שיקים. כן טענה כי התקשרה אליו פעמים רבות מאז והוא "מספר סיפורים ותירוצים שונים". בחקירה זו מסרה העדה כי פנתה לעו"ד בשם שמואל שדה אשר בדק ומצא כי לא קיים עו"ד בשם דוד יאיר. העדה מסרה כי הנאשם התחזה לעו"ד ועל יסוד זה שילמה לו כספים. כאשר נשאלה אם ביקשה ממנו לראות תעודת עו"ד השיבה שלא ביקשה והוא גם לא הציג אלא מסר עובדה זו בעל פה. עוד מסרה כי לא נחתם ביניהם הסכם כלשהו.

8. בחקירתה השנייה מסרה העדה כי הדבר היחיד בו טיפל הנאשם היה פתיחת תיק איחוד בהוצל"פ. העדה מסרה עוד ששילמה לנאשם 4,000 ש"ח למטרה זו בנוסף לסכום של 92,000 ש"ח. העדה עומתה עם טענת הנאשם (אשר נחקר בין לבין) לפיה קיבל ממנה כספים עבור "הסדר נושים" וטענה כי לא היה כל הסדר נושים וכי לא הגיעו כלל למצב זה. העדה הסבירה כי הנאשם מסר לה שהוא "מגיע להסדר נושים" ולקח ממנה כספים למטרה זו. בהקשר למסמכי פשיטת הרגל שהוצגו בפניה (אותם מסר הנאשם בחקירתו) הביעה העדה פליאה וטענה שלא ידעה כלל פשרם של מסמכים אלו (עליהם חתמה) שכן בהיותה עובדת בנק אסור לה להגיע למצב של פושטת רגל. העדה הסבירה כי הנאשם ביקש ממנה לחתום על מסמכים אלו בפני עורכת דין בבית המשפט וכי היא סברה שמדובר בעורכת דין "המייצגת את בית המשפט בקבלת המסמכים בהוצל"פ".

העדה מסרה עוד בחקירתה הראשית כי הנאשם היה מגיע לביתם במהלך השנים ומבקש סכומים בטענה כי "צריך להוסיף לבית המשפט .. אחוז מסוים מגובה התיק". לשאלות בית המשפט השיבה העדה כי הסך של

18,000 ש"ח ששולם בשיק היה עבור שכר טרחתו של הנאשם. בנוסף שולם לטענתה סך של 4,000 ש"ח עבור פתיחת תיק איחוד ובהמשך היא שילמה תשלומים חודשיים להוצל"פ בסך 1,400 ש"ח. העדה הסבירה כי "הסכומים הגדולים ועוד 7,000 ש"ח הוא לקח את זה על חשבון הוא הסביר שהוא הולך לייצג אותי באיזה דיון על כל החובות [ולכן] ... צריך להפקיד אחוז מסיים מגובה התביעה לבית המשפט...הסכומים האלה לא הופקדו בהוצל"פ או בבית המשפט". בעניין תיק פשיטת הרגל טענה העדה כי הסבירה לנאשם שאינה יכולה לבצע פשיטת רגל בשל עבודתה. העדה מסרה עוד כי הנאשם מעולם לא אמר שהוא עורך דין, אבל אמר שיש לו משרד בחיפה עם שותף וכי השותף ייצג אותה. לטענתה הנאשם ידע שהיא סבורה שהוא עורך דין ולא דאג לתקן אותה. ביחס למהות הטיפול שביקשה מסרה העדה כי ביקשה לחלוק על עצם החוב בשל כך שהם תולדה של עסקו של בעלה.

9. בחקירה הנגדית מסרה העדה כי היא אינה קשורה למערכת הבנקאית אלא היא רכזת כוח אדם. העדה אישרה כי לא היה לה יפוי כוח בחשבון אמה. לשאלה אם הנאשם ידע שהיא סבורה שהוא עורך דין השיבה כי "אני לא יכולה להיכנס לראש שלו" והסבירה כי חיפשה מישהו שיחלצה מהמצב אליו נקלעה והאמינה שהנאשם עו"ד כפי שגם כתבה על אחד השיקים והוא לא אמר מאומה. העדה מסרה כי אף כאשר הנאשם לקח אותה לעורכי דין לאמת את חתימתה על מסמכים שונים לא חשבה שאינו עורך דין. עוד מסרה כי רק בשיק האחרון גילתה (באמצעות חברות מהבנק) כי בעוד שהנאשם ביקש סכום להפקידו לבית המשפט, השיק נמשך על ידי חברת גבייה.

10. בהמשך נשאלה העדה על ייעודם של השיקים השונים וענתה כדלקמן:

ביחס לשיק על סך 18,000 ש"ח אישרה המתלוננת שהוא עבור שכרו הכולל של הנאשם, אך הכחישה שמהות הטיפול היה פשיטת רגל. המתלוננת מסרה שלא נערך הסכם בכתב ולא קיבלה כל קבלה על התשלומים. בהתייחס למסמכי פשטת הרגל עליהם היא חתומה הסבירה המתלוננת שלא קראה אותם וסמכה על הנאשם תוך שסברה שהוא עורך דין. לשאלת בית המשפט הדגישה העדה כי הסכומים הוצאו במרמה תוך שהנאשם הסביר לה שאם לא ישולמו "אז הלך התיק...ראיתי בו כמושיע שיעזור לי לצאת מהתסבוכת ...לא ראיתי פרוטוקול של בית המשפט ולא ביקשתי לראות האמנתי בו... לא ביקשתי גם לראות קבלה על הסכומים שהוא אמר שזה הולך לבית המשפט". הוצגה בפני העדה התזה לפיה הסכום של 18,000 ש"ח שולם עבור הטיפול בהליך פשיטת הרגל ואילו הסכום של 10,000 ש"ח (שיק מיום 30.5.07) שולם עבור טיפול בהליכי הוצל"פ והעדה השיבה כי זהו "שקר". העדה התבקשה להסביר פשר הסכום של 10,000 ש"ח והסבירה כי מדובר היה בתשלום עבור הגנה על רכוש ההורים בגין חובותיה שכן היא התגוררה בביתם. הוצגה בפניה תזה נוספת לפיה הוסכם כי סכום זה ששימש בתחילה למטרה זו (הוצאת פסק דין הצהרתי להגנה על ההורים) ישמש לטיפול בהוצל"פ וגם על כך השיבה העדה כי מדובר "בשקר". ביחס לשיק על סך 19,332 ש"ח מסרה העדה כי זהו שיק שניתן לנאשם לאור טענתו שיש להפקיד סכום זה בבית המשפט. העדה הסבירה שהסכום חושב לפי אחוז מסוים מהתיק. העדה מסרה עוד כי הנאשם טען שמתקיים דיון בעניינה אך לבסוף הדין בוטל בשל מחלתו. כן תיאר בפניה הנאשם מהלכו של דיון בעניינה לרבות דברי עורכי הדין שנכחו בו. ביחס לתשלומים ששולמו במזומן מסרה העדה כי אין איש שראה אותה מוסרת את הכסף, אך פירטה כי הייתה פעם שברכב נכח בנו של הנאשם. העדה עומתה עם הטענה לפיה השיק על סך 20,000 ש"ח ניתן על ידה לנאשם על מנת שישמור על הכספים

בכדי שלא תבזבזם. העדה השיבה שמדובר "בשקר גס. המצאה". בהמשך טען הסנגור בפניה כי אף השיק על סך 3,450 ש"ח מיום 12.4.09 והשיק על סך 4,000 ש"ח מיום 24.8.09 נמסרו לנאשם למשמורת עד שיוגש הליך פשיטת הרגל, והיא שוב טענה שמדובר בשקר. העדה אישרה כי לא פנתה טרם הגשת התלונה לנאשם ששייב לה הסכומים.

11. **עו"ד שמשון הלר:** עדויותיו במשטרה של עד זה הוגשו בהסכמה (ת/13, ת/14). העד מסר כי הוא מכיר את הנאשם כאדם שמטפל עבור אנשים בתיקים הוצל"פ. לנאשם אין משרד והוא אינו עורך דין. העד מסר כי לעיתים הנאשם מביא אליו אנשים לצורך אימות תצהירים ומסמכים שונים המצריכים אימות של עורך דין. עוד מסר העד כי לעיתים הוא גם מופיע בבית המשפט לבקשתו של הנאשם. העד מסר כי את התשלום על פעולות אלו מבצע הנאשם. ביחס למתלוננת מסר העד שאינו מכיר את שמה ומחפוש שערך לא מצא דבר הקשור בה. ביחס לחלוקת שכר הטרחה עם הנאשם, טען העד כי היה מקבל מהנאשם שכר של מאות שקלים עבור הופעות בבית המשפט בשל אותם אנשים שהנאשם טיפל בעניינם. העד שלל מקרים בהם שמע את הנאשם מציג עצמו כעורך דין.

12. **עו"ד שמואל שדה:** הודעתו במשטרה הוגשה בהסכמה (ת/12). העד מסר כי טיפל בעניינה של המתלוננת בהוצל"פ לאחר שתיק האיחוד שלה פוזר. העד טען כי בדק ומצא שאין עו"ד הרשום כמייצג אותה בלשכת ההוצל"פ ועל כן ניסה לאתר את "עו"ד דוד יאיר" שכן סבר אותה עת שהוא עו"ד. לאחר שלשכת עורכי הדין מסרה לו שאין עו"ד בשם זה מסר זאת למתלוננת.

פרשת ההגנה

13. הנאשם בחר להעיד. בעדותו טען כי קיבל שיחת טלפון מהמתלוננת ופגש בה עוד באותו יום בשל מצבה הרגשי הקשה. הנאשם מסר כי התבקש לבצע הליך של פשיטת רגל וסוכם על שכר טרחתו בנושא. לשאלת בית המשפט אם המתלוננת לא חלקה על החובות עצמם, השיב כי אכן כך היה בהתחלה. אולם לאחר שהתייעץ עם עורך דין החליט כי בשל חלוף הזמן, העלויות הכספיות הניכרות שבטיפול בכל תיק ותיק והמחדלים של המתלוננת, עדיף לבצע הליך של פשיטת רגל. הנאשם הסביר עוד כי ניתן היה לחלוק על החוב במסגרת הליכי תביעת חוב בהליך פשיטת הרגל. הנאשם טען כי המתלוננת הזכירה את הליך פשיטת הרגל אך "אני קיבלתי את ההחלטה באיזה דרך מקצועית לנקוט". ביחס לשכרו על הליך פשיטת הרגל טען הנאשם כי סוכם על סכום של 30,000 ש"ח כאשר ממנו שולם לו 18,000 ש"ח בלבד, שכן היתרה הנה עבור נסיעות, הוצאות ושכרו של עו"ד הלר אם היה מוגש ההליך. הנאשם הסביר כי הכין את כל הניירת שקשורה להליך פשיטת הרגל אך לא הגיש הבקשה בשל צו כינוס שהיה על דירתה של המתלוננת. לטענתו הוחלט להמתין עד מכירת הדירה וזה היה לבקשתה של המתלוננת לאחר שהסביר לה את "העניין המקצועי". הנאשם טען עוד כי בשלב "ההמתנה" הגיעו מעקלים לבית הוריה של המתלוננת, שם התגוררה בעת ההיא. לאור כך "[ש] התייעצתי עם עורך דין והוא אמר לי שכדאי לעשות לטובת ההורים פסק דין הצהרתי בסדר גודל שהעלות שלו יהיה 10,000 ש"ח". הנאשם הסביר כי במקביל התחילו להגיע עיקולים למקום עבודתה של המתלוננת ופקודות מעצר ואז "הוחלט להגיש בקשה לאיחוד תיקים". הנאשם טען כי

הסביר למתלוננת ש"חבל לשלם גם עבור פסק דין הצהרתי וגם על איחוד תיקים כי במסגרת איחוד התיקים יהיה עיכוב הליכים". על כן טען הנאשם כי הסך של 10,000 ש"ח הומר לתשלום על חשבון העבודה בהליכי ההוצל"פ. ביחס לשיקים עליהם נרשם "עצמי" ונמשכו מחשבון הורי המתלוננת טען הנאשם כי לא קיבל סכומים אלו. הנאשם טען כי קיבל תשלומים במזומן עבור מה ששילם להוצל"פ אך אינו יכול לזכור את הסכום. ביחס לשיקים שנרשמו על שמו (20,000 ש"ח ; 3,450 ש"ח ; 4,000 ש"ח) טען הנאשם כי אכן קיבלם. הנאשם הסביר כי המתלוננת "חשבה על השלב של ההפטר והיא ידעה שתצטרך לשלם סכום מסוים מן החובות היא רצתה כמה שיותר שבבוא הרגע יהיה לה פחות לשלם היא ביקשה שאשמור לה כל הכסף הזה". הנאשם אף טען כי המתלוננת פדתה קרן השתלמות בסך 70,000 ש"ח ורצתה שישמור עבורה את כל הסכום אך הוא הסכים לשמור רק 20,000 ש"ח מתוכם. הנאשם נשאל על ידי בית המשפט מדוע אם כך לא השיב לה את הסכומים, וטען כי לא ביקשה וכן שהיה חולה מאוד. לשאלת בית המשפט אם לא ראה בהגשת תלונה במשטרה נגדו כהודעה על הפסקת ההתקשרות והחזרת הכסף המצוי בידו השיב כי החוקר אסר עליו לדבר על המתלוננת.

בחקירה הנגדית טען הנאשם כי בעת העימות לא אפשר לו החוקר לענות, בעוד שלמתלוננת אפשר לדבר אליו תוך שימוש בעלבונות. הנאשם הכחיש שהמתלוננת אמרה לו שאינה יכולה להיות מוכרזת כפושטת רגל. הנאשם טען שנחתם הסכם אשר מצוי אצל המתלוננת ואין בידיו עותק ממנו. הוצגו בפני הנאשם קבלות על תשלום להוצל"פ (6/ת) עליהם רשום ששולמו בסניף הדואר עין שרה והוא השיב שהם שולמו על ידי המתלוננת, אך טען שהיו עוד תשלומים שהוא שילם והיא החזירה לו לאחר מכן. הנאשם טען כי הגם שעו"ד שמשון הלר היה אמור לייצג את המתלוננת אם היה מוגש הליך פשיטת רגל, הוא אינו יודע אם עו"ד הלר היה מודע לכך ואם מסר לו את שמה של המתלוננת. ביחס לסיבה שההליך לא הוגש טען הנאשם כי בתחילה היה עיכוב בשל מכירת הדירה ובהמשך בשל מעברה של המתלוננת לאזור המרכז, שם עו"ד הלר אינו מוכן לייצג. הנאשם הודה כי היו פעמים בודדות שקיבל מהמתלוננת כספים במזומן אך אינו זוכר את סכומם. הנאשם הסביר עוד שהיה אותה עת חייב מוגבל באמצעים וללא חשבון בנק. כאשר הוצג לנאשם השיק על סך 10,000 ש"ח בו שם הנפרע הוא "עורך דין דוד יאיר", השיב שלא קיבל אותו. בהמשך כאשר אישר את חתימתו על גב השיק ואת העובדה שמשך שיק זה בדלפק, טען כי המילים "עורך דין" הוספו לאחר מכן. כאשר הוצג לו צילום השיק (סריקה בבנק) כפי שנעשה עת נמשך השיק, השיב שככל הנראה לא נתן דעתו למילים אלו. הנאשם עומת עם העובדה שבעימות לא ידע מדוע שולם לו סכום זה והוא השיב שאמר במפורש שמדובר על תשלום עבור טיפול בהוצל"פ. הנאשם נשאל לשם מה קיבל את השיק על סך 3,450 ש"ח וטען כי אמור היה לשמור אותו. כאשר עומת עם דבריו בת/1 שם אמר כי סכום זה (יחד עם סכומים אחרים) הנם עבור שכר טרחתו ועבור תשלום להוצל"פ, השיב כי הדברים לא נאמרו. לשאלת בית המשפט כיצד שמר את הכסף השיב שהיה זה "אצל אחות, אצל חבר, אצל מי שזה לא יהיה. אני לא שומר אצלי בחשבון". כאשר נשאל על ידי בית המשפט היכן הכסף, השיב שזה בידיו של "מישהו אחר" כשנשאל מי אותו אדם, קטע הסגור את התשובה וטען "האם כבודו רוצה שהוא יגיד שהוא שומר בבלטה שמחר יפרצו אליו?". הנאשם עומת על ידי ב"כ המאשימה עם תשובותיו בחקירות קודמות ביחס לשיק ע"ס 3,450 ₪ והשיב שלא אמר את הדברים וכן שהיה מותש בעימות. הנאשם נשאל מדוע לא השיב את הסכום שהוא מודה שמחזיק עבור המתלוננת, והשיב כי החוקר מסר לו לא לפנות למתלוננת. שנשאל מדוע בעימות אמר שיחזיר את הכסף לאחר שיעבור ניתוח, השיב כי "פה היתה טעות" ולא הסביר פשרה. במשך התחייב הנאשם להפקיד בקופת בית המשפט סך של 27,450 ₪ לטובת המתלוננת וסכום זה אכן הופקד. בחקירה חוזרת הסביר הנאשם כי כאשר אמר שקיבל מהמתלוננת סכומי כסף במזומן לא התכוון לסכומי השיקים שבכתב

האישום.

סיכום טענות הצדדים.

14. המאשימה ביקשה לקבל את גרסת עדי התביעה כאמינה ולקבוע כי הנאשם קיבל מהמתלוננת את כל הסכומים שנזכרו בכתב האישום, לרבות הסכומים שהתקבלו באמצעות משיכת השיקים עליהם נרשם "עצמי". עוד ביקשה המאשימה לקבוע כי הנאשם הונה את המתלוננת והוריה ביחס למטרת הכספים, לדחות את הסבריו באשר למטרתם ולקבוע כי טענתו בבית המשפט לפיה קיבל חלק מהכסף לצורך שמירתו, הנה גרסה כבושה ושררית שאין ליתן בה אמון.

המאשימה טענה עוד כי יש לקבוע שהנאשם ידע שהמתלוננת מאמינה שהוא עורך דין הגם שהוא לא הציג עצמו כך באופן פוזיטיבי. לטענת המאשימה, בנסיבות העניין היה על הנאשם להבהיר למתלוננת בצורה ברורה שהוא אינו עורך דין. משלא עשה כן, סבורה המאשימה, יש לקבוע שהכספים התקבלו לידיה במרמה. בעניין זה טוענת המאשימה גם למסלול חלופי לפיו פעולותיו של הנאשם מהוות הסגת גבול מקצוע עריכת הדין ומשכך סבורה המאשימה, שהכספים שקיבל מהמתלוננת התקבלו במרמה. המאשימה הבהירה שאינה מבקשת להרשיעו בעבירות לפי חוק לשכת עורכי הדין, אלא רק לראות במעשיו כמרמה.

המאשימה טוענת אף למסלול חלופי נוסף שיש בו להביא לשיטתה להרשעת הנאשם. לשיטתה, אף אם תתקבל טענת הנאשם לפיה המתלוננת מסרה לידיו סכומי כסף על מנת שישמור אותם עבורה, אזי די בכך שהחזיק אותם משך שנים ארוכות מבלי להשיבם, על מנת להביא להרשעתו בעבירה של גניבה בידי מורשה לפי סעיף 393(2) לחוק העונשין, לאור הסמכות כאמור בסעיף 184 לחוק סדר הדין פלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 (להלן - "חוק סדר הדין הפלילי").

15. הנאשם טען בסיכומיו כי קיימות סתירות רבות בגרסאות עדי התביעה ובמיוחד בגרסת המתלוננת ואמה. נטען כי גרסתה אינה סבירה לאור היותה אישה משכילה העובדת בבנק. הנאשם טען כי מעולם לא הציג עצמו כעורך דין וכי הוא מבצע פעולות המותרות לכל ואינן מהוות הסגת גבול מקצוע עריכת הדין. הנאשם טען כי פעל עבור המתלוננת בחריצות רבה, הכין עבורה בקשה להכרזה כפושטת רגל והסיבה שלא הוגשה אינה נעוצה בו אלא בהתנהגות המתלוננת ונסיבות חיצוניות אחרות. ביחס לסכומי שכר הטרחה טען כי הסך של 18,000 ₪ ניתן כשכר עבור הכנת תיק פשיטת רגל. ביחס לסכום של 10,000 ₪ נטען כי בתחילה סוכם שישולם עבור הכנת בקשה לפסק דין הצהרתי שיקבע שהרכוש בדירת הורי המתלוננת שייך להם, אך אז ביקשה המתלוננת שיכין חלף בקשה זו בקשות להוצל"פ לביטול פקודת מאסר, עיקולים ובקשה לאיחוד תיקים. השכר בסך 10,000 ₪ שולם לטענתו עבור פעולות אלו. עוד טען הנאשם כי קיבל לידיו שלושה שיקים בסכום כולל של 27,450 ₪ לבקשת המתלוננת למשמורת "במטרה לקדם את ההפטר של המתלוננת". בעניין זה טען כי המתלוננת מעולם לא דרשה סכומים אלו חזרה וככל שהייתה עושה כן הייתה מקבלת אותם באופן מיד. ביחס לשיקים עליהם רשום "עצמי" טען הנאשם שלא קיבלם והפנה אף לעובדה שהמתלוננת אינה מיופת כוח בחשבון הוריה ועל כן לא יכולה הייתה למשוך את תמורתם כגרסתה.

ביחס להרשעה בעבירה של גניבה בידי מורשה, טען הנאשם כי סבל בעת ההיא ממחלות רבות וכאשר נחקר והודה שעליו להשיב את הסכומים "החוקר הזהירו לבל יעשה כן". עוד טען הנאשם כי אין לראות במעשיו ככוללים יסוד נפשי של כוונה לשלילת קבע של הסכום בעת הנטילה, ובכל מקרה לא ניתנה לו הזדמנות סבירה להתגונן מפני הרשעה בעבירה זו כנדרש בסעיף 184 לחוק סדר הדין הפלילי.

סיכום הגרסאות וקביעת נקודות המחלוקת הטעונות הכרעה.

16. מסיכום גרסאות הצדדים וטענותיהם אין חולק בדבר העובדות הבאות: המתלוננת נזקקה לטיפול בתיקי הוצל"פ שהיו תלויים ועומדים נגדה. לצורך כך היא שכרה את שירותיו של הנאשם. הנאשם לא הציג עצמו באופן פוזיטיבי כעורך דין, אם כי לא הדגיש בפניה שהוא אינו עורך דין. המתלוננת שילמה לנאשם בתחילת הדרך (ביום 12.12.06) שכר טרחה בסך של 18,000 ₪ ובהמשך (ביום 30.5.07) שכר טרחה בסכום נוסף של 10,000 ₪. הנאשם הכין עבור המתלוננת טפסים לצורך הליך פשיטת רגל אשר לא הוגשו בסופו של דבר. כמו כן הוא הכין עבורה טפסים לצורך איחוד תיקים ובקשה לצו תשלומים בלשכת ההוצל"פ, ביטול עיקול ופקודת מאסר. בקשות אלו הוגשו. אין מחלוקת עוד שהנאשם קיבל מידי המתלוננת שלושה שיקים נוספים בסך 20,000 ₪ ; 4,000 ₪ ו- 3,450 ₪ (להלן: "השיקים עם טענת המשמורת").

17. המחלוקת מסתכמת אפוא בשאלות הבאות: האם קיימת מרמה מצד הנאשם בנטילת שכר טרחה עבור פעולותיו ; לשם מה קיבל את השיקים עם הטענה למשמורת ; האם קיבל את השיקים עליהן נכתב "עצמי". אדון בשאלות אלו להלן.

המסגרת הנורמטיבית

18. סעיף 415 לחוק העונשין קובע כי:

"המקבל דבר במרמה, דינו - מאסר שלוש שנים, ואם נעברה העבירה

בנסיבות מחמירות, דינו - מאסר חמש שנים".

סעיף 414 לחוק העונשין קובע כך:

"דבר" - מקרקעין, מיטלטלין, זכות וטובת הנאה;

"מרמה" - טענת עובדה בענין שבעבר, בהווה או בעתיד, הנטענת בכתב, בעל

פה או בהתנהגות, ואשר הטוען אותה יודע שאינה אמת או שאינו מאמין

שהיא אמת; ו"לרמות" - להביא אדם במרמה לידי מעשה או מחדל;....."

19. משילוב הוראות אלו עולה כי טענה שאדם טוען כלפי חברו, כאשר הוא יודע שאינה אמת, או שאינו מאמין שהיא אמת, והוא מקבל דבר בשל כך, מקיימת את יסודות העבירה של קבלת דבר במרמה. ראה לעניין זה:

"כדי שתוכל להעביר על עושה המעשה להציג, במודע, מצג מרמה ולקבל, כתוצאה מכך, דבר כלשהו. "קבלת הדבר" הוא המרכיב התוצאתי שבלעדיו לא יושלם ביצוע העבירה (ע"פ 6350/93 מדינת ישראל נ ג דין, פ"ד מט(4) 1, 34 (1995)). במילים אחרות, אין די בכך שאדם הגיע, כתוצאה ממעשה המרמה, להחלטה למסור את הדבר כדי להוות "קבלת דבר במרמה", אלא יש צורך שהדבר אכן ימסר (ע"פ 2597/04 רויטמן נ' מדינת ישראל, פסקה 28 (לא פורסם, 20.11.2006))

...

למרמה רכיב עובדתי - דרישה לטענה כוזבת, שאינה חייבת להיות פיזית, גשמית, אלא יתכן שתהיה מצג משפטי כלשהו ואף ביטוי של כוונה או אמת ... הרכיב נפשי של עבירת המרמה מחייב ידיעה של המרמה, כי המצג אותו הציג, אינו אמת, או לפחות מודעות לכך ברמה של פיזיות. המודעות היא להיות המצג מצג שווא, וגם לעובדה שבשל מצג השווא יתקבל ה"דבר"...

...

קבלת דבר במרמה היא עבירה תוצאתית המחייבת קשר סיבתי בין המרמה לבין קבלת ה"דבר". המרמה צריכה להיות "הסיבה היעילה" לקבלתו של הדבר (ע"פ 555/77 רבי נ' מדינת ישראל, פ"ד לב(2) 762, 774 (1978); ע"פ 281/82 אבו חצירא נ' מדינת ישראל, פ"ד לז(3) 689, 673 פסקה 10 (1983)), אולם, יתכנו מצבים בהם יהיה קיים ספק לגבי בלעדיותם של מצגי השווא בהעברת ה"דבר" מהמרמה למרמה, אך לא יהיה בכך כדי לשלול את הרשעת האחרון בעבירה, ובלבד שלמצגים הנ"ל היה תפקיד ניכר בהערכת המצב של המרמה (ע"פ 1242/06 צור נ' מדינת ישראל, בפסקה 37 (טרם פורסם, 13.6.2007)).

(ע"פ 1784/08 ישראל פרי נ' מדינת ישראל (5.2.09)).

בחינת התנהגותו של הנאשם בזיקה ליסודות העבירה.

20. אקדים ואומר כי המתלוננת ואמה עשו עלי רושם אמין ביותר. התרשמתי מכנותן ומניסיון לדייק בפרטים חרף חלוף שנים רבות מאז האירועים העומדים בבסיסו של כתב האישום. עדותה של המתלוננת הייתה בוטחת, קוהרנטית וצערה (כמו גם כעסה) מהאירועים היה בולט לעין. תחושתה לפיה נפלה קורבן למרמה הייתה ניכרת לכל אורך עדותה ואני מקבל תחושה זו כאמינה (מבחינה סובייקטיבית). רושם זה עולה בבירור

אף מעיון בעימות שנערך בין המתלוננת לנאשם (שאורכו כשעתיים). אמינותה של המתלוננת ניכרת בבירור מצפייה בעימות. ניכר כי היא מנסה לדייק בתשובותיה, כאשר אינה זוכרת דבר מה (בשל חלוף שנים מאז האירועים) אינה מהססת לומר, אך ליבת גרסתה ברורה ועקבית - היא סברה שמדובר בעורך דין המייצג נאמנה, מסרה בידיו לבקשתו כספים למטרת הפקדה לבית המשפט והנה מתברר לה שדבר מזה אינו נכון. מנגד, עדותו של הנאשם הותירה בי תחושה של הסתרה ואי גילוי מלוא העובדות שעמדו בבסיס הקשר בינו לבין המתלוננת. כפי שיובהר להלן גרסתו אינה עקבית, אינה הגיונית והיא השתנתה לא אחת בהתאם להתקדמות ההליך, ואף בכך היה להפחית מהיכולת ליתן אמון בגרסתו.

אעבור לדון בשאלות הטעונות הכרעה.

האם המתלוננת סברה שהנאשם הוא עורך דין והאם הנאשם גילה את כל העובדות הרלוונטיות בעניין זה?

21. מהראיות שהובאו בפני עולה בבירור שהנאשם לא הביא בפני המתלוננת את מלוא העובדות שהיה עליו להביא בפניה. במיוחד הדברים נוגעים לעובדה שאינו עורך דין, אשר השפיעה על אופן הטיפול בעניינה של המתלוננת. אני מקבל את עדותן של המתלוננת ואמה לפיה סברו השניים שהנאשם הנו עורך דין. האם הסבירה כי הנאשם עשה רושם של עורך דין בכך שכאשר היה מגיע לביתם היה מראה מסמכים "של מישהו שהוא טיפל בו". אף המתלוננת הסבירה כי הנאשם הציג עצמו כבעל משרד עורכי דין וכי יש לו שותף עו"ד אשר אמור לייצגה בבית המשפט. המתלוננת אף העידה כי הנאשם מסר לה שנכח בדיון שהתקיים בעניינה בבית המשפט ותיארה היטב את שסיפר לה שהתרחש בעת הדיון, לרבות שמות עורכי הדין שנכחו ומידת התעניינותם בחובותיה. התנהגות זו, כאשר מתבקש שירות הניתן ברגיל מעורכי דין, בהחלט יכולה להביא אדם לכלל טעות כי לפניו עורך דין. יתרה מכך, בלתי אפשרי בעיני שהמתלוננת ידעה שהנאשם אינו עורך דין והניחה לו לטפל בעניינה, תוך תשלום שכר גבוה ואף הפקידה בידו עשרות אלפי שקלים בהמשך. הנאשמת הייתה מיוצגת לפני כן על ידי עורך דין ולא הגיוני שלאחר שלא הייתה מרוצה מאופן הטיפול, תפנה לטיפולו של אדם שאינו עורך דין. המתלוננת העידה בעניין זה כי "ברור שאזרח מן השורה לא יוציא אותי מזה רק עורך דין" (עמ' 17) ואני מקבל ללא כל היסוס שהמתלוננת סברה לכל אורך הדרך שהנאשם הנו עורך דין.

22. אף מנהל סניף הבנק בו עבדה המתלוננת העיד כי המתלוננת דיברה על כך שמייצג אותה עורך דין חדש בשם "דודי" במקום עורך דין סגל ז"ל. אף עדות זו תומכת במסקנה שכך סברה המתלוננת אותה שעה (מובן שעדות זו קבילה לעצם אמירתה ולא לאמיתות תכנה, אולם עצם אמירת הדברים בהקשר זה מעידה על מה שסברה אותה עת). לא התעלמתי מהעובדה שהנאשם לא החתים את המתלוננת על תצהירים, ולצורך כך הוא לקח אותה לעורכי דין אחרים. אין בכך לשנות את מסקנתי. המתלוננת אינה בעלת ניסיון בתחום המשפטי ומקובל עלי שלא ראתה בכך אות ורמז שהנאשם אינו עורך דין. אכן, מי אשר בקיא ברזי התחום היה רואה התנהגות זו כמוזרה ושואל את הנאשם מדוע אינו מאמת בעצמו את התצהיר כסמכותו. ואולם, כאמור, מקובל עלי שהמתלוננת לא חשדה בנושא וסברה שמדובר בהתנהגות מקובלת. יש לזכור עוד שהמתלוננת חתמה על תצהיר בידי עורכי דין היושבים בבית המשפט. הגם שמדובר בעורכי דין פרטיים

הנותנים שירות לאזרח ואינם קשורים לבית המשפט, אין זה בלתי הגיוני שהמתלוננת סברה כי מדובר בעורכת דין "המייצגת את בית המשפט בקבלת המסמכים בהוצל"פ" (ת/22), כפי שהסבירה. לכן אינני סבור שיש בפרט זה להביאני למסקנה שהמתלוננת ידעה שהנאשם אינו עורך דין ולו אף לטעת ספק בעניין. חיזוק לכך ניתן לראות בכך שהמתלוננת רשמה בשיק על סך 10,000 לפקודת "עו"ד דוד יאיר". שיק זה ניתן ביום 30.5.07 היינו מספר חודשים לאחר שחתמה על התצהירים בפני עורכי דין אליהם לקח אותה הנאשם (נ/2-5). כאשר רשמה המתלוננת על גבי השיק "עו"ד דוד יאיר" ברי כי כך סברה אותה עת ואף הנאשם לא טען כי מדובר היה בעלילה מתוככמת הצופה פני עתיד. מכאן שבאותה עת סברה המתלוננת שהנאשם הנו עורך דין.

23. הנאשם טען שלא הציג עצמו כעורך דין ואני מקבל את עדותו בעניין זה במובן זה שלא אמר באופן פוזיטיבי כי הוא עורך דין. אף המתלוננת הודתה בכך. ואולם העיקר בעיני אינו המצג הפוזיטיבי, אלא המצג הכולל, אשר לדעתי בנסיבות המקרה חייב הודעה ברורה לפיה הנאשם אינו עורך דין, אלא אדם הבקיא (לטענתו) בהליכי הוצאה לפועל ועל כן ידיעותיו מוגבלות כמו גם יכולתו ליתן שירות מלא כפי שרשאי לעשות עורך דין בלבד. בכל הודעותיו וכן בבית המשפט לא טען הנאשם שהדגיש בפני המתלוננת שאינו עורך דין. שתיקתו בעניין רועמת ויש לקבוע אפוא שהוא מעולם לא הפנה תשומת לב לעובדה זו. המתלוננת פנתה אל הנאשם לקבלת טיפול שמקובל לפנות בגינו לעורך דין. הדבר היה ברור אף לנאשם שכן הוא עצמו הודה שנועץ בעורכי דין על מנת לקבל החלטות בעניינה של המתלוננת. הנאשם אף פעל וביצע פעולות שברגל מבוצעות על ידי עורכי דין וחלקן כפי שנראה להלן מהוות פעולות שיוחדו לעורכי דין. בנסיבות אלו שתיקתו ביחס לעובדה שאינו עורך דין, עשויה להיחשב כמרמה שכן "הפסיקה שלנו הגדירה את היסוד העובדתי שבעבירת המרמה באופן רחב כך שהוא כולל גם הצגת מצג כוזב באמצעות אי גילוי עובדות מהותיות שבנסיבות העניין מתבקש גילויין..." (ע"פ 752/90 שמואל ברזל נ' מדינת ישראל, פ"ד מו(2) 539).

24. כפי שפורט לעיל, המתלוננת ואמה הסבירו שהנאשם התנהג כעורך דין ו"עשה רושם" שהוא עורך דין, אף אם לא אמר זאת במפורש. לדידי, שילוב התנהגותו כמפורט לעיל, עם העובדה שקיבל על עצמו לטפל עבור המתלוננת בנושאים אשר ברגל מטופלים על ידי עורכי דין, חייבו אותו בגילוי פוזיטיבי של העובדה שאינו עורך דין. מדובר בנתון רלוונטי ביותר, אשר היה בו להשפיע בבירור על החלטתה של המתלוננת אם לשכור את שירותיו של הנאשם אם לאו ומקובל עלי לחלוטין כי לו ידעה המתלוננת שהנאשם אינו עורך דין ההתקשרות עמו הייתה שונה לחלוטין, אם בכלל. לנושא זה הייתה אף השפעה בפועל על אופן הטיפול ועל הבחירות שעשה הנאשם בין דרכי פעולה אפשריות. הנאשם עצמו העיד כי לאחר שנועץ בעורך דין בחר לנקוט בדרך של הגשת בקשה לפשיטת רגל. הוא הסביר בחירה זו בכך שטיפול בכל תיק ותיק וטענה נגד עצם החבות יהיה יקר מאוד וממילא - כך טען - ניתן יהיה לטעון נגד החבות במסגרת תביעות החוב בהליך פשיטת הרגל. האפשרות לטעון נגד החבות במסגרת הליך פשיטת הרגל אכן קיימת, אך היא מוגבלת לעילות של תרמית, קנוניה או עיוות דין (סעיף 13 לפקודת פשיטת הרגל [נוסח חדש], תש"ם-1980 ; ע"א 1057/91 גבריאלי הרצל נ' מכטינגר פ"ד מו(4) 353,358), אולם מובן שאין מדובר בטיעון הדומה במהותו לטיעון בבית המשפט נגד החבות על פי השיקים שמשך בעלה של המתלוננת, כפי שביקשה המתלוננת לעשות. אין זה המקום לדון בהבדלים שבין שני ההליכים, אך מובן שמדובר בשני מסלולים משפטיים שונים לחלוטין. הנאשם לא הביא לידיעת המתלוננת את האפשרויות העומדות בפניה (הוא אף לא טען שכך עשה).

והבחירה במסלול הפעולה הייתה שלו בלבד כפי שהודה. אומר עוד שנראה שבעניין זה היה נוח לנאשם להגיש הליך של פשיטת רגל אשר אינו מצריך ייצוג אינטנסיבי בבתי משפט, כפי שדורש טיפול בכלל התיקים בבתי המשפט - שירות שהוא כמובן אינו יכול לספק בשל העובדה שאינו עורך דין.

25. בעניין זה ראוי לציין כי אכן, כפי שטענה המאשימה, יש בפעולות של הנאשם משום הסגת גבול מקצוע עריכת הדין, אם כי למסקנה זו מגיע אני מנימוקים שונים מאלו שציינה המאשימה בסיכומיה. אעיר כבר עתה כי המאשימה הצהירה שלא תבקש להרשיע את הנאשם בעבירה של הסגת גבול המקצוע, הגם שלשיתתה עבירה זו הוכחה. המאשימה סבורה כי הנאשם ייצג את המתלוננת בפני לשכת ההוצאה לפועל. ראיות על ייצוג כאמור לא הובאו, אלא פעולותיו של הנאשם הסתכמו בניסוח בקשות עבור המתלוננת ובשמה היא. עם זאת, לדעתי, העובדה שהנאשם הוא אשר החליט על קו הפעולה המשפטי בעניינה של המתלוננת, הופכת את מעשיו לכאלו המסיגים את גבול המקצוע וזאת בשל מורכבות הנושא והידע המשפטי הנדרש לצורך כך.

26. סעיף 20 לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961 קובע:

ייחוד פעולות

הפעולות המנויות להלן, לא יעשה אותן דרך עיסוק, או בתמורה אף שלא דרך עיסוק, אלא עורך דין; ואלה הפעולות:

(1) ייצוג אדם אחר וכל טיעון ופעולה אחרת בשמו לפני בתי משפט, בתי דין, בוררים

וגופים ואנשים בעלי סמכות שיפוטית או מעין שיפוטית;

(2) ייצוג אדם אחר וכל פעולה אחרת בשמו לפני:

משרד ההוצאה לפועל;

לשכת רישום הקרקעות;

[...]

(3) עריכת מסמכים בעלי אופי משפטי בשביל אדם אחר, לרבות ייצוג אדם אחר במשא

ומתן משפטי לקראת עריכת מסמך כזה;

(4) ייעוץ וחיווי דעת משפטיים.

27. אין זה המקום להיכנס לנבכי הסוגיה המורכבת של היחס שבין חופש העיסוק ובין שמירה על התכלית העומדת בבסיס ההגבלה שבסעיף 20 לחוק לשכת עורכי הדין הנ"ל. די לעניינו לציין כי נקבע בעניין זה כי "מקובלת עליו הגישה הפרשנית הדוגלת בגידור תחומי הייחוד שבסעיף 20 אך למקרים שבהם דרוש הייחוד להגנה על האינטרס הציבורי." (ע"א 4223/12 **המרכז למימוש זכויות רפואיות בע"מ נ' לשכת עורכי הדין בישראל** (25.6.14) (להלן: "פרשת המרכז למימוש זכויות")). בענייננו, אינני סבור שהוכח ייצוג או פעולה בשמה של המתלוננת. נושא זה לא נידון בצורה מספקת ואינני רואה לקבוע שהמסמכים שערך והגיש הנאשם בשמה של המתלוננת מהווים בהכרח פעולה בשמה. אינני רואה גם לדון בשאלה אם המסמכים שניסח הנאשם עבור המתלוננת הנם "בעלי אופי משפטי" (סעיף 20(3) לחוק לשכת עורכי הדין) שכן נושא זה לא נידון ולא ניתנה לנאשם הזכות לטעון בנושא.

28. יחד עם זאת בחירת קו הפעולה המשפטי ופעולה על פיו, במסגרת ייעוץ משפטי בשכר, מהווה בעיני הסגת גבול המקצוע. בעניין זה ציין הנאשם עצמו כי לצורך בחירה בין האפשרות להגיש התנגדויות (עם הארכת מועד) לביצוע השטרות בלשכות ההוצאה לפועל, לבין הגשת הליך של פשיטת רגל הוא נועץ בעורך דין ולאחר מכן קיבל החלטה בעניין. החלטה זו מהווה "ייעוץ וחיווי דעת משפטיים" האסורים לפי סעיף 20 (4) לחוק לשכת עורכי הדין. בעניין זה נקבע בפרשת "המרכז למימוש זכויות" כי:

"לצורך מענה על השאלה אם שירות או פעולה מסוימים עונים על התכלית כאמור ולכן נכללים בתחום הייחוד של המקצוע, ניתן לחשוב על מספר אבני בחן. ראשית, כהצעת הארגונים, ניתן לשאול אם השירות או הפעולה כרוכים בהפעלת שיקול דעת רחב, תוך שקלול של משתנים רבים או שמא מדובר בפעולה טכנית בעיקרה, שאינה מצריכה בחירה בין דרכי פעולה רבות. בתוך כך, יש לבחון עד כמה המטריה המשפטית הנדונה היא מורכבת וטעונה התמצאות ובקיאיות בחוק ובפסיקה. ברי כי ככל שהפעולה טעונה הפעלת שיקול דעת רחב יותר בדיון מורכב ומסועף יותר, כך נטה לייחד אותה לעורכי דין. שנית, יש לבחון את ההשלכות שעלולות להיות לשירות בלתי נאות. קרי, מהו פוטנציאל הנזק שיגרם ללקוח עקב קבלת שירות לקוי. ככל שמדובר בפוטנציאל משמעותי יותר ובנזק בלתי הפיך, הרי שיהיה זה שירות שיוקצה לעורכי דין בלבד. לבסוף, שיקול נוסף שניתן להעלות על הדעת נוגע לחלופה העומדת בפני מקבל השירות. לאמור: אם לא היינו מאפשרים למקבל השירות להסתייע במי שאינו עורך דין לצורך מימוש זכויותיו, האם היה באפשרותו להסתייע בשירותיו של עורך דין לשם כך. אם התשובה על כך חיובית, הרי שנטה להגביל את השירות; בעוד שאם התשובה על כך שלילית והמשמעות היא שאותו אדם לא יוכל למצות את זכויותיו כלל, כי אז נטה להתיר את השירות המוצע. שיקול זה מתייחס לשאלת נגישותו של מקבל השירות למערכת המשפט."

29. ההחלטה כיצד נכון היה לפעול בעניינה של המתלוננת אינה פשוטה כלל ועיקר. כפי שציין הנאשם, היה צורך לקבל החלטה אם להתנגד לביצוע השטרות בהוצאה לפועל (באיחור ניכר), או להגיש בקשה לאיחוד תיקים, או להגיש בקשה לפשיטת רגל. מדובר בנושא מורכב המצריך שליטה ממשית בדיני שטרות, סדר דין אזרחי ודיני פשיטת רגל. היות ומדובר אף בחוב שהמתלוננת טענה שמקורו בעסקו של בעלה לשעבר, אפשר שהיה אף דרוש ידע בשטחים משפטיים נוספים לצורך קבלת החלטה בדבר הפעולה הנכונה בנסיבות העניין (היינו אם יש סיכוי לטענה בדבר היות הגרוש החייב היחיד).

30. בנסיבות אלו, פעולותיו של הנאשם והאופן בו טיפל בעניינה של המתלוננת היו לדעתי פעולות שהסיגו את גבול מקצוע עריכת הדין. כפי שנקבע בפרשת "המרכז למימוש זכויות", מדובר בפעולה הכרוכה בהפעלת שיקול דעת רחב תוך בחינת מספר רב של משתנים; הנושא הרלוונטי סבוך ומורכב ומצריך ידע משפטי רב; הנזק שעלול להיגרם משירות לא נאות הנו רב; ואין כל מניעה לקבל שירות זה מעורך דין. בנתונים אלו פעולותיו של הנאשם היו בבחינת הסגת גבול המקצוע. בעניין זה יש לשוב ולציין כי הנאשם אכן פנה בעניין לעורך דין לייעוץ לצורך קבלת החלטה כיצד לפעול בעניינה של המתלוננת ונראה שדי בכך על מנת להבין כי הנושא היה מורכב עבורו והוא לא היה בעל הכישורים המתאימים לצורך קבלת ההחלטה הנכונה.

31. המאשימה סבורה כי הנאשם היה מודע לטעותה של המתלוננת ודי בכך על מנת להביא לכלל מסקנה שכל סכום שקיבל, קיבל במרמה תוך ניצול טעותה. המאשימה טוענת כי בכך שהנאשם לא גילה למתלוננת שאינו עורך דין הסתיר ממנה עובדה מהותית, הבטיח לה הבטחות שווא שאינו יכול לקיים ובכך רימה אותה. המאשימה סבורה עוד כי בכך שהנאשם הסיג את גבול מקצוע עריכת הדין, מתקיימת מרמה שיש בה להביא להרשעתו.

32. כפי שפורט לעיל, לדעתי, בנסיבות המקרה, היה על הנאשם להדגיש בפני המתלוננת כי אינו עורך דין ומשלא עשה כן ניתן, לכאורה, לראות במחדלו משום מרמה על דרך של יצירת מצג שווא. במיוחד הדברים יפים כאשר הנאשם ביצע פעולות שיש בהן להסיג את גבול המקצוע, היינו פעולות שיוחדו לעורכי דין והן דורשות מומחיות, ידע ופעולה תחת מגבלות אתיות מחמירות כגון החובה שלא להימצא בניגוד עניינים.

33. ואולם, אינני סבור כי ראוי בנסיבות העניין לבחון את פליליות התנהגותו של הנאשם, בזיקה להסגת גבול המקצוע או לאי גילוי העובדה שאינו עורך דין. הסיבה לכך קשורה לאופן ניהול ההליך וזכותו של הנאשם להליך הוגן. בכתב האישום לא צוין כי הנאשם הסיג את גבול המקצוע, לא צוין כי רימה את המתלוננת בעניין היותו עורך דין ואף לא צוין כי לא היה כשיר לבצע את העבודה שנטל על עצמו. כל שצוין בעניין כי המתלוננת סברה כי הנאשם הוא עורך דין. נושאים אלו לא נידונו בבית המשפט, בוודאי שלא בצורה ממשית והרשעתו של הנאשם על סמך קונסטרוקציה משפטית מורכבת זו, אינה ראויה, שכן אינני סבור שניתנה לנאשם הזדמנות סבירה להתגונן מפניה. על חשיבותה של מסגרת כתב האישום עמד לאחרונה בית המשפט העליון, תוך שציין כי:

"לנוסח של כתב האישום נודעת משמעות ניכרת. כתב האישום הוא המסמך המכונן של ההליך הפלילי [השוו: סעיפים 67, 95(א) ו-143 לחוק סדר הדין הפלילי. כן ראו יעקב קדמי על סדר הדין בפלילים 915 ו-1504 (מהדורה מעודכנת, 2009); גבריאל הלוי תורת הדין הפלילי ב' 485 (2011)]. זהו המסמך עימו נדרש הנאשם להתמודד. הוא המגלה לנאשם מהם המעשים או המחדלים המיוחסים לו ומהן הנסיבות המפלילות שאפפו אותו. הוא אף מודיע לנאשם מיהם העדים העתידים להעיד כנגדו ובאלה עבירות הוא נאשם, ומאפשר לו להעריך את ה"סיכון" הרובץ לפתחו. במובן זה, כתב האישום שוטח בפני הנאשם את עיקר עמדתה של המאשימה, ומאפשר לו להיערך להליך הפלילי ולכלכל את צעדיו. כתב האישום מקים עבור הנאשם "חומת בטחון המבודדת את המשפט מפני נתונים וטענות חיצוניים שאינם חלק מתחום המחלוקת" [ע"פ 5102/03 מדינת ישראל נ' קליין, פסקה 42 (4.9.2007) (להלן: עניין קליין)]. ... בכך מאוזן במידה מסוימת יתרונה המובנה של התביעה בגדרו של ההליך הפלילי ... "לאופן בו מנוסח כתב האישום ישנה השפעה מהותית על יכולתו של הנאשם להתגונן מפני האישומים נגדו" [ע"פ 7150/06 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 35 לפסק דיני (26.6.2008) ... ניסוח בלתי מוקפד של כתב האישום עלול לשבש את הגנת הנאשם. ניסוח שגוי עלול לגרום להתגוננות בלתי אפקטיבית, להתגוננות מפני עניינים בלתי רלוונטיים או ל"הפקרת" קו החזית העיקרי."

רע"פ 2581/14 אסף יקותיאל נ' מדינת ישראל (12.2.15)

34. למען הסר ספק בעניין זה ושלמות הנושא, אציין כי המרמה שדווקא יוחסה לנאשם בכתב האישום ביחס לנטילת שכר הטרחה לא הוכחה, ונראה אף שהמאשימה זנחה נושא זה בסיכומיה. בכתב האישום נטען כי הנאשם קיבל שכר טרחה בסך 18,000 ש"ח "במרמה בידעו שאין בכוונתו לטפל בתיקי ההוצל"פ של המתלוננת". בסיכומיה לא טענה המאשימה דבר בעניין וכאמור ביקשה להרשיעו בנטילת שכר טרחה תוך הסתרת עובדות והסגת גבול המקצוע. דומה שאין מחלוקת שהנאשם טיפל בעניינה של המתלוננת (ונושא איכות הטיפול אינה מענייננו בשלב זה לאור האמור לעיל) ועל כן יש לקבוע שנושא זה לא הוכח (סעיף 2 לכתב האישום).

בחינת יתר התשלומים ששולמו לנאשם (סעיף 3 לכתב האישום).

35. המאשימה טוענת בסעיף 3 לאישום כי הנאשם קיבל מהמתלוננת תשלומים תוך יצירת מצג שווא שעליו לשלם עבורה להוצאה לפועל. בסעיף זה פורטו כל התשלומים שהמאשימה טוענת לגביהם כי הוצאו מהמתלוננת במרמה באופן שתואר להלן. כפי שיובהר להלן, גם בנושא זה שגתה המאשימה באופן ניסוח כתב האישום, שכן היה מקום להפריד בין התשלום על סך 10,000 ש"ח מיתר התשלומים שפורטו בטבלה ועל כן אדון ביחס לשיק זה בנפרד.

השיק על סך 10,000 ₪.

36. אמה של המתלוננת העידה כי שילמה סכום זה לבקשת הנאשם אשר הסביר כי יוציא עבורם "חסינות על ההוצאה לפועל שלא יעקלו לנו דברים מהבית" (ת/20). זו גם גרסתה של המתלוננת עצמה כפי שטענה לכל אורך הודעותיה במשטרה לרבות בעימות. הנאשם אינו חולק על גרסה זו ומסביר כי "חסינות" זו הנה למעשה בקשה לפסק דין הצהרתי בדבר הבעלות ברכוש בדירת ההורים. טענתו היא שזו הייתה המטרה המקורית של התשלום, אך בהמשך הוסכם שסכום זה ייזקף על חשבון הטיפול בהוצל"פ ולא תוגש בקשה לפסק דין הצהרתי שכן ממילא הטיפול בהוצל"פ ישיג מטרה דומה על דרך של עיכוב הליכים.

37. הנה כי כן, גרסת עדי המאשימה אינה שהסכום שולם תוך יצירת מצג שווא שיש להפקידו בבית המשפט, אלא כשכר טרחה עבור פעולה מוגדרת. כפי שאראה להלן, סבור אני שעולה מהראיות שקיימת בעייתיות עם התנהגות הנאשם בהקשר קבלת סכום זה, אולם אינני סבור שהוכחה מרמה בנושא זה, ובכל מקרה לאור אופן ניסוח כתב האישום לא יהיה זה ראוי להרשיע את הנאשם ביחס לסכום זה.

38. מקובל עליי לחלוטין שהסכום עליו הוחלט בתחילת הדרך (18,000 ש"ח) כלל את כל הטיפול בתיקי ההוצל"פ של המתלוננת ובוודאי פעולות כגון צו תשלומים, ביטול עיקול ופתיחת תיק איחוד (נ/7-נ/9). אלו פעולות שגרתיות והנאשם עצמו טען כי בתחילה סוכם על טיפול בתיקי ההוצל"פ (ראה עימות, שעון 00.32.28 בת/17). לאור כך, לא סביר בעיני כלל שהמתלוננת הסכימה לזקוף סכום ניכר זה לטובת דבר

שכבר שילמה עליו. המתלוננת הכחישה לחלוטין טענה זו וכאשר נתתי אמון בגרסתה, מתקשה אני לקבל טענה בלתי הגיונית, אותה שוללת המתלוננת לחלוטין.

39. אולם, על בסיס סבירות הגרסאות בלבד ("מילה נגד מילה"), לא הייתי שולל כמובן אפשרות לספק סביר. אך, במקרה זה קיימים נתונים נוספים המטים את הכף לעבר שלילת גרסת הנאשם. עיון במועד בו ביצע הנאשם את הפעולות לגביהן טוען ששולם לו סכום זה (נש7-9), מעלה שהוא אינו מתיישב עם טענתו. אסביר. השיק הרלוונטי נמסר לנאשם ביום 30.5.07 ואכן ביום זה הגיש הוא בקשה לחלוקה לתשלומים (נ7). ואולם, לפי ת7/7 כבר ביום 29.5.07 ניתן לטובתו יפוי כוח לקבל נתונים לצורך ביצוע פעולות אלו. רוצה לומר, עוד טרם שקיבל את השיק ע"ס 10,000 ₪ התגבשה ההחלטה להגיש בקשה לצו תשלומים, איחוד תיקים וכיוצב' פעולות שיביאו לעיכוב ההליכים בתיקים (דבר שעמד לשיטת הנאשם בבסיס ההחלטה שלא להגיש בסופו של דבר את הבקשה לפסק דין הצהרתי). מכאן שקשה להלום שלאחר שקיבל את הסכום הבין שאין בו צורך בפעולה זו ולכן הוחלט לזקוף אותו לטובת פעולות אחרות - פעולות שהיה ידוע כבר קודם שינקוט בהן.

40. לכך יש להוסיף כי בחקירתו הראשונה (ת1) התכחש הנאשם לקבלת השיק על סך 10,000 ₪. בסמוך להכחשה זו ציין הנאשם מיוזמתו כי "אני טיפלתי בה באמא ואבא שלה כדי שלא יבואו לעקל להם על החובות של לריסה חינם בלי כסף... הם לא ביצעו את הפסק דין הצהרתי כי אמרנו שאם יהיה עיכוב הליכים יסגרו וזה יהפוך לפס"ד מיותר". הנה כי כן בגרסה זו מסביר הנאשם כי ביצע את הטיפול בנושא פסק הדין ההצהרתי ללא כל תשלום. הוא אף מתכחש לקבלת התשלום על סך 10,000 ₪ וממילא שאינו טוען שמדובר בתשלום עבור טיפול בהוצל"פ. על גרסה זו חזר גם בחקירתו הבאה (ת2) ואף בחקירה השלישית (ת3) התכחש לקבלת תמורתו של שיק זה. עם זאת, להכחשה זו אתן משקל נמוך, שכן אפשרי בהחלט שהנאשם החליט בחקירותיו להכחיש קבלת סכום זה מתוך חשש שבכך יודה שהציג עצמו כעורך דין, שכן על השיק נרשם התואר עו"ד בסמוך לשמו.

41. עוד יש לציין כי בעימות התכחש הנאשם לחלוטין לקבלת סכום כלשהו עבור טיפול בהורי המתלוננת. במשך דקות ארוכות בעימות מנסה המתלוננת להסביר כי הנאשם קיבל את סכום של 10,000 ₪ עבור טיפול בהוריה. המתלוננת מטיחה בו שמדובר בתשלום על "שמכר להורים שלי לוקש שהוא צריך להגן עליהם מפני תביעה של ברלינר שהם לא יעקלו להם דברים" (שעון 1.24.10 בת17). בתגובה הנאשם טוען שאינו יודע במה מדובר ומדגיש שלא לקח תשלום על פעולה כזו ולא טיפל כלל בהוריה (שעון 1.28.30 בת17). בהמשך החוקר מסביר לנאשם כי הטענה היא שקיבל סכום זה מההורים על מנת שלא יעקלו להם את תכולת הדירה והנאשם שוב אומר שאינו יודע במה מדובר (שעון 1.29.28 בת17). רק לאחר דקות מספר שואל הנאשם אם הכוונה לפסק דין הצהרתי וניתן להבין מתגובתו שאכן הוא מודה שהוסכם שיטפל להורים בנושא, והסביר שהנושא לא יצא בסופו של דבר לפעול בשל ההחלטה להגיש הליך פשיטת רגל. החשוב לענייננו הוא שאף לאחר שהסכים הנאשם להודות שקיבל על עצמו לטפל בנושא זה עבור ההורים, לא ציין כי קיבל סכום כלשהו עבור כך וממילא לא ציין שהוסכם לזקוף סכום זה בתמורה לפעולות אחרות.

42. סיכומי של דבר. הגרסה שהוצגה בבית המשפט, הנה גרסה כבושה. היא סותרת את גרסאותיו של הנאשם בחקירות קודמות. היא אינה מתיישבת עם ההיגיון ועם סדר ביצוע הפעולות. הגרסה אינה ראויה לאמון ומנגד גרסת המתלוננת ואמה, אמינה ביותר ומתיישבת היטב עם הראיות האחרות. הנאשם קיבל אפוא את התשלום על סך 10,000 ₪ על מנת לפעול להוצאת פסק דין הצהרתי עבור הורי המתלוננת. איש לא התיר לו לזקוף סכום זה לטובת פעולות אחרות, הוא לא שיתף את המתלוננת והוריה בנושא זה וממילא שלא היה זכאי לתשלום נוסף עבור פעולות אלו, שכן קיבל את מלוא שכרו חודשים קודם. בסופו של דבר לא ביצע הנאשם פעולות להגשת בקשה לפסק דין הצהרתי, אך לא השיב להורי המתלוננת את הסכום שקיבל עבור כך.

43. לאור כך נכון היה לדון בשאלה אם כאשר קיבל הנאשם את הסכום, הוא ידע שאין כל צורך בהגשת בקשה לפסק דין הצהרתי שכן ההגנה להורים תושג ממילא (כטענתו) בשל הבקשות שבכוונתו להגיש עבור המתלוננת, או שמא מודעות זו התגבשה רק לאחר מכן. אפשר שהיה אף מקום לדון בשאלה אם הותרת הסכום בידו שלא לצורך, מהווה עבירה. ואולם, המאשימה לא טענה בנושא זה דבר בסיכומיה, הנאשם לא נשאל כל שאלה בנושא וכפי שהוסבר לעיל, אף בכתב האישום נטען בשגגה כי סכום זה שולם לנאשם מתוך מצג שווא שיש להפקידו בבית המשפט. בנתונים אלו, סברתי שלא ראוי לדון בנושא ולהרשיע את הנאשם ביחס לסכום זה מתוך קונסטרוקציה משפטית שלא נטענה בכתב האישום, במיוחד כאשר כתב האישום ציין עובדות שונות ביחס לסכום זה. בכל מקרה אינני סבור שניתנה לנאשם הזדמנות סבירה להתגונן מפני הרשעה על דרך שימוש בקונסטרוקציה זו, תוך שאינני מתעלם מכך שהוא עצמו העלה את הטענה שהסכום שולם כשכר טרחה. זו הייתה גרסת המתלוננת עצמה בחומר החקירה ובבית המשפט והנאשם היה רשאי כמובן "ליישר קו" עם גרסה זו, תוך התבססות על עובדות כתב האישום.

לאור כך ובשים לב לעובדה שבעת הדיון לא עלתה כלל שאלת המועד בו הבין הנאשם שאין צורך בהליך זה והמאשימה כלל לא טענה דבר ביחס לסכום זה בסיכומיה, אני קובע שלא הוכחה מרמה ביחס לסכום זה.

דיון ביחס לשיקים עם הטענה למשמורת.

44. טענה זו עומדת בבסיס הגנתו של הנאשם. הנאשם אינו חולק שקיבל לידי סכום מצטבר של 27,450 ₪ המורכב משיק על סך 3,450 ₪ ח"מ מיום 12.4.09 ; שיק על סך 4,000 ₪ ח"מ מיום 24.8.09 ; ושיק ע"ס 20,000 ₪ מיום 10.1.10. טענתו היא שכספים אלו ניתנו לו לבקשת המתלוננת למשמורת. הנאשם אינו טוען שהיה צורך מידי בהפקדת סכום זה או אחר בידי גורם רשמי כלשהו. טענתו היא שמדובר היה " [ב] כספים ... שבבוא היום ישרתו אותה לטובת קבלת ההפטר" (בעמ' 42 בש' 8).

45. לאחר שבחנתי טענה זו, סברתי כי אין כל אפשרות לקבלה ולו מחמת הספק. ראשית אציין כי אני מעדיף בבירור בעניין זה את גרסתה של המתלוננת על פני זו של הנאשם. כפי שיובהר להלן אין מדובר רק בקביעה שגרסה אחת סבירה יותר על פני רעותה אלא בקביעה שגרסתו הנאשם אינה אפשרית ולו מחמת הספק. עדותה של המתלוננת בעניין זה אמינה בעיני לחלוטין ומנגד כפי שיובהר להלן גרסתו של הנאשם

בעניין הנה גרסה מתפתחת, בלתי עקבית, כבושה ואף כזו הסותרת את עצמה לא אחת.

46. אינני רואה כל סיבה לפיה הייתה המתלוננת מפקידה בידיו של הנאשם סכומי כסף גבוהים למשמורת עבור מטרה בלתי ברורה ולפרק זמן לא מוגדר. הנאשם אינו טוען כי היה צורך מוגדר בכספים אלו. יש לזכור כי המתלוננת העבירה סכומים אלו לנאשם מחשבון הוריה (לרבות הסכום של 20,000 ₪ שמקורו מקרן השתלמות שלה). לא ראיתי כל היגיון בהעברה של סכומי כסף ניכרים מחשבון הוריה של המתלוננת, אשר תמכו בה ללא סייג, לטובת אדם זר, כאשר אין כל מטרה ספציפית בהעברה זו. אמנם בין הנאשם למתלוננת שרר אמון כפי שציינה המתלוננת, אולם אינני רואה כל סיבה הגיונית להעברת סכומי הכסף לידי הנאשם, בנתונים שצוינו, תחת השארתם בחשבון הורי המתלוננת, אשר תמכו בה ללא סייג. אדרבא, האמון אותו תיאר גם הנאשם, הקל עליו לבקש ולקבל סכומי כסף מבלי שהמתלוננת בדקה כלל את פעולותיו ואולם אין באמון זה להסביר העברת כספים בסכומים גבוהים ללא כל סיבה ספציפית רק על מנת שישרתו את עניינה "בבוא היום".

47. זאת ועוד. לו אכן היו הכספים מצויים בידי הנאשם למשמורת, לא הייתה כל סיבה מצדה של המתלוננת להכחיש זאת. גרסה זו למעשה נוחה עבורה שכן היא מגלמת את זכותה לכספים אלו ללא צורך בהוכחת היעדר תמורה או מרמה. לו אכן היו מצויים בידי הנאשם כספים במשמורת, הגיוני בעיני שהמתלוננת הייתה מוסרת זאת למטרה וטוענת כי הנאשם מסרב להחזיר לה את הכספים שמסרה בידיו למשמורת. הגיוני אף בעיני שלו כך היו פני הדברים, הייתה המתלוננת דורשת ממנו את הכספים חזרה, עת גילתה לשיטתה שרומתה. עצם העובדה שהמתלוננת כלל לא ביקשה את הכספים (ואין על כך מחלוקת), אינה מתיישבת עם האפשרות שמסרה את הכספים למשמורת.

48. עד כאן הראיתי שאין כל היגיון בגרסה זו. להלן אראה שאף בחינת גרסאות הנאשם מעלה שאין ליתן כל אמון בגרסתו בבית המשפט בעניין זה. מעין בגרסאות השונות שמסר הנאשם בחקירותיו עולה כי אין בידיו גרסה סדורה וברורה באשר למטרה לשמה דרש סכומים אלו מהמתלוננת. כך, ביחס לשיקים בסך 3,450 ₪ ו-4,000 ₪ טען בחקירתו הראשונה (ת/1) כי "אלו שיקים שחלקם הלכו להוצאה לפועל וחלק עבור עבודה" (ת/1 בש' 38). גם בעימות טען הנאשם ביחס לשיק ע"ס 4,000 ₪ הנ"ל כי הוא ניתן עבור עבודתו (ראה שעון 1.03.00 בדיסק העימות (ת/17); ת/16 בש' 20) ואילו ביחס לשיק ע"ס 3,450 ₪ לא ידע בעימות לומר לשם מה ניתן (ראה שעון 1.42.00 בדיסק העימות (ת/17) וכן ת/16 בש' 43 (בטעות נרשם הסכום 3,400 ₪ אך הכוונה לשיק זה)).

49. ביחס לשיק ע"ס 20,000 ₪ טען הנאשם בת/1 כי הוא ניתן "כתשלום בהסדר נושים שהיה צריך לתת" (בש' 31). הנאשם מסביר בהודעה זו שמדובר בסכום שניתן לאחר פירעון קרן השתלמות של המתלוננת כלומר שהוא מדבר על אותו סכום עליו מדברת המתלוננת. הנאשם לא טען בשלב זה שהסכום ניתן לו למשמורת, או שעליו להחזירו למתלוננת ואף לא טען שהוא מחזיק בסכום זה, או אחר. כאמור הוא אף לא טען בשלב זה שגם שני השיקים האחרים ניתנו למטרת הפקדה לגורם כלשהו, אלא כשכר טרחה. המונח "תשלום בהסדר נושים" כאשר הוא אינו מלווה בהסבר שהסכום נותר בידיו (שכן אין מחלוקת שלא היה כל

הסדר נושים) אינו שווה ערך להיות הסכום בידיו למשמורת. נראה דווקא שמטרת אמירה זו הייתה לשוות לסכום שניתן לו מטרה מוגדרת שבוצעה, תוך הסתרת העובדה שלא היה כל הסדר נושים והסכום נותר בידיו. יתרה מזו, במהלך העימות לא טען כלל הנאשם כי קיבל מהמתלוננת סכום זה לצורך "הסדר נושים" כלשהו, אלא דווקא טען כי מדובר (לדעתו) בסכום שניתן עבור שכר טרחתו בהליך פשיטת הרגל (ראה שעון דיסק 1.49.00 ; 1.54.00 (ת/17) ; (ת/16 בש' 48).

50. במהלך כל חקירותיו החזיק הנאשם בגרסה לפיה הוא אינו חייב להשיב למתלוננת דבר. גרסה זו אינה יכולה להתיישב עם גרסתו כיום לפיה הוא מחזיק עבורה סכומים שניתנו לו למשמורת והם מוחזקים אפוא עבורה והוא חייב להשיבם ללא כל תנאי. בחקירתו (ת/3) נשאל הנאשם אם לדעתו עליו להשיב למתלוננת סכום כסף כלשהו. תשובת הנאשם הייתה כי "אני חייב ללכת עם היושר שלי ולא מגיע לה החזר מהסיבה היא שהייתה עבודה וכן היא חייבת מוגבלת באמצעים בזכות עבודתי אך אני יודע שאני שבגלל שפשיטת הרגל הייתה מוגשת לה אילולא היא שינתה את הסטטוס שלה לת"א". הנה כי כן, הנאשם מסביר שאינו חייב להשיב למתלוננת דבר שכן הוא ביצע את העבודה שבגינה שולמו הסכומים וכי ביחס לעבודה שלא בוצעה, הרי שמדובר במחדל מצדה של המתלוננת. הסבר זה אינו יכול להתיישב עם טענה להחזקת כספים במשמורת. מצופה היה מהנאשם - אם אכן הוא מחזיק כספים למשמורת לבקשת המתלוננת - כי היה מסביר זאת במפורש. כאשר החריש ולא אמר את המתבקש (לשיטתו) אין זו אלא בשל כך שלא החזיק דבר במשמורת עבור המתלוננת.

51. מסקנה זו מתחזקת מצפייה בעימות. במהלך העימות (שעון 35.00 בת/17) מסביר הנאשם כי המתלוננת ביקשה שישמור עבורה כספים. המתלוננת מכחישה זאת, אולם מדבריו של הנאשם עולה כי גרסתו היא שהוא סרב לשמור עבורה כספים. הנה כי כן, הפעם אין מדובר רק בהחרשה, אלא באמירה מפורשת לפיה אין בידיו כל כספים שניתנו לו למשמורת. גרסה זו חוזרת לכל אורך העימות שאורך כשעתיים. גרסת הנאשם לכל אורך העימות היא שקיבל כספים עבור עבודה (וכי לא קיבל את השיקים עליהם רשום "עצמי"). כך אמר שקיבל כ- 52,000 ₪ כשכר עבודה ולא אזכר כלל שחלק מסכום זה מצוי בידיו למשמורת (שעון 1.59.00 בת/17 וראה גם שעון 1.17.00 בעניין זה). בנוסף, כאשר נשאל על ידי החוקר מהו הסכום שעליו להחזיר למתלוננת לדעתו, משיב הנאשם כי מדובר בסכום של כ- 30,000 ₪ (שעון 1.59.00 בת/17) ובהמשך הסביר כי עליו להשיב את הסכום שכן הליך פשיטת הרגל לא בוצע בסופו של דבר (שעון 2.02.00 בת/17). כאשר נשאל הנאשם מתי ישיב את הסכומים השיב כי אין לו את הכסף כעת וכי עליו לארגן את הסכום והדבר ייעשה לאחר שיעבור ניתוח (שעון 2.02.00 בת/17).

52. מדברים אלו עולה בבירור שהגרסה לפיה מוחזקים בידיו 27,450 ₪ למשמורת הנה גרסה כבושה שעלתה לראשונה בעדותו בבית המשפט. אמנם הנאשם אמר בת/1 כי קיבל את הסכום של 20,000 לצורך "הסדר נושים" אך אין מדובר בטענה להחזקת הסכום במשמורת, אלא בהסבר שדווקא מתיישב עם גרסת המתלוננת באשר לצורך בסכום כפי שנמסר לה על ידי הנאשם. לכל אורך חקירותיו שב הנאשם וטוען שקיבל את כל הכספים כשכר עבודה ואף הדגיש בעימות שלא הסכים לקבל ממנה כספים למשמורת. כאשר נאלץ להודות שעליו להשיב למתלוננת כספים, הסביר שהדבר נובע מהעובדה שהליך פשיטת הרגל לא בוצע ולא בשל כך שהוא מחזיק כספים במשמורת. אף התנהגותו לאחר הגשת התלונה מתיישבת עם

העובדה שמדובר בגרסה כבושה. הדעת נותנת שלו סבר הנאשם שהוא מחזיק בכספים כמשמורת, היה משיבם למתלוננת מיד עת נודע לו על הגשת התלונה. טענתו לפיה לא התבקש לעשות כן מעולם, אינה משכנעת שכן ברי שהגשת תלונה במשטרה אמורה הייתה להביאו "לזעוק" גרסה זו ולהשיב הכספים מיד. אין גם כל ממש בטענתו לפיה החוקר אסר עליו להשיב את הכספים. במהלך העימות החוקר מטיח בו במפורש שלא יתכן שאמר לו דבר כזה והוא כלל לא נחקר בבית המשפט על נושא זה.

53. סיכומו של דבר, הגרסה בדבר שמירת הכספים עבור המתלוננת אינה הגיונית והיא אף נסתרת על ידי גרסאות קודמות. בנוסף, זו גרסה כבושה אשר הועלתה לראשונה בעדותו של הנאשם. כידוע "הלכה היא, כי ערכה הראייתי של עדות כבושה הינו מועט, כאשר לא ניתן הסבר מספק לכבישת העדות..." (ע"פ 395/06 **חליטטוב נ' מדינת ישראל** (16.11.2006)). בענייננו, הנאשם לא התיימר כלל ליתן הסבר לכבישת גרסתו. כך, לא הוסבר מדוע לא הובאה גרסה זו במשטרה ובעימות ומדוע דווקא נטענה טענה שונה לחלוטין (שהסכומים ניתנו כשכר עבודה). לא התעלמתי מאפשרות שהנאשם לא זכר לשם מה ניתן כל שיק ושיק לאחר שנים, כאשר אין בידו כל תיעוד בנושא ולא הוצאו קבלות על אודות הכספים. אפשרות זו, אשר אינני שולל אותה חרף שלא ניתנה כהסבר אפשרי, אין בה לשנות מהמסקנה בדבר חוסר היתכנותה של הגרסה וחוסר אמינותה הכללי. השאלה אינה מהותו של כל שיק ושיק. השאלה היא אם אפשרי שהנאשם לא זכר כלל שהוא מחזיק במשמורת בסכום ניכר עבור המתלוננת ואף טען שסרב להחזיק עבורה כספים. על שאלה זו אני משיב בשלילה באופן החלטי וללא כל ספק.

54. כידוע, "כבישת הגרסה משך זמן כה ארוך מערערת את אמינותה ואף מחזקת את הראיות האחרות" (ע"פ 8739/12 **מחאמיד מוחמד נ' מדינת ישראל** (9.6.15)). בענייננו, הגרסה אינה הגיונית, היא כבושה והיא סותרת בעליל גרסאות קודמות של הנאשם. לכך מתווסף האמון שרכשתי לעדותה של המתלוננת באופן כללי ובנקודה זו בפרט. מכאן מתקבלת תמונה ברורה לפיה יש לדחות את גרסתו של הנאשם בעניין זה ולקבוע כי המתלוננת מסרה סכומים אלו לנאשם על סמך טענתו שעליו להפקידם בקופת בית המשפט או בהוצאה לפועל, אך בפועל הוא לא עשה כן אלא נטל הכספים לכיסו והחזיק אותם שנים רבות. גרסה זו הוכחה מעבר לכל ספק סביר ולא רק על דרך של העדפת גרסת המתלוננת. כאשר קרסה גרסת הנאשם לפיה הוא מחזיק הכסף במשמורת, הוכחה טענת המתלוננת בדבר הסיבה בגינה מסרה לנאשם את הסכומים, ברמה הנדרשת עד כי לא נותר בי כל ספק שכך היו פני הדברים. המתלוננת ואמה תיארו בצורה דרמטית וציורית את התנהגות הנאשם אשר נהג להגיע לביתם ולהסביר, תוך יצירת לחץ נפשי, שאם לא יפקדו סכומים מיד, יגרם נזק רב לעניינה של המתלוננת. תיאור הדברים היה מוחשי ביותר וניתן היה להתרשם שהן חוו את הדברים כפי שתיארו. בצירוף האמינות הכללית של גרסת המתלוננת ואמה, הוכח לדעתי מעל לכל ספק סביר שכך נהג הנאשם והדברים יפים שבעתיים נוכח קריסת גרסתו באשר למטרת קבלת הכספים. ודוק: אינני קובע כי הוכחה גרסת המאשימה רק בשל קריסת גרסתו של הנאשם. ממילא שלא הועבר נטל השכנוע לנאשם. בנסיבות המקרה, נגד הנאשם קיימות ראיות מסבכות ממשיות. הוא נדרש אפוא ליתן הסבר משכנע, מדוע קיבל את הסכומים לידי, שלא על דרך עבירה. בכך כשל הנאשם. עצמת הראיות שהובאו נגדו, בהיעדר הסבר משכנע, די בה לצורך קביעה ברמה הנדרשת שהנאשם קיבל את הכספים באופן שטוענת המתלוננת. ראה:

"כאשר אשמתו של נאשם נלמדת ומוכחת לכאורה מכוחן של הראיות שהובאו נגדו, עובר הנטל הטקטי אל כתפי הנאשם להציג תרחיש חלופי סביר המתיישב עם חומר הראיות ועומד במבחן השכל הישר. הנטל הטקטי אינו משנה את נטלי ההוכחה המקובלים בהליך הפלילי. נטל השכנוע באשמתו של המערער מעל לספק סביר נותר על כתפי המשיבה עד לסיום ההליך. יחד עם זאת, מקום שבו 'הוכחו עובדות המסבכות את הנאשם במעשה העבירה, ויוצרות לכאורה ראייה לחובתו, והנאשם אינו מנסה כלל להמציא הסבר מצידו לעובדות שהוכחו, או שהוא בודה מליבו דברים שאין להם שחר, רשאי בית המשפט, בתנאים מסוימים, לקבוע על סמך כל זה את אשמת הנאשם"

ע"פ 3914/05 אלחר נ' מדינת ישראל (10.11.2008):

55. כאשר הוכח מעל לכל ספק סביר שהנאשם ביקש לקבל כספים תוך שטען שעליו להפקידם בבית המשפט, הוכחה בבירור העבירה של קבלת דבר במרמה ביחס לסכומים אלו. מדובר היה בטענה כוזבת באופן ברור והנאשם לא טען כלל שהיה צורך אי פעם להפקיד סכום כלשהו בקופת בית המשפט (למעט תשלומים חודשיים להוצל"פ שאינם קשורים לסכומים אלו ושולמו על ידי המתלוננת). המתלוננת האמינה לנאשם והעבירה לו כספים למטרה שציין על סמך המצג שהציג בפניה. הנאשם לא הפקיד הסכומים בקופת בית המשפט ולא התכוון מעולם לעשות כן אלא נטלם לכיסו. בנתונים אלו מדובר במרמה ברורה ביחס לשיקים עם הטענה למשמורת.

56. המאשימה טענה לתזה חלופית לפיה אף אם קיבל הנאשם כספים אלו למשמורת, הרי שהחזקתם שנים מהווה בנסיבות העניין, עבירה של גניבה בידי מורשה. לאור שקבעתי לעיל, אינני רואה צורך לדון בתזה חלופית זו.

האם קיבל הנאשם את השיקים עם הכיתוב "עצמי" ?

57. נושא זה קשור בטבורו לנושא השיקים עם הטענה למשמורת, שכן המתלוננת טוענת שמסרה לנאשם סכומים נוספים בדרך דומה, היינו בתואנת שווא שעליו להפקידם בבית המשפט. הסכומים הנוספים נמסרו לגרסתה במזומן לאחר שמשכה את המזומנים מחשבון הוריה בשיק "עצמי".

58. אני מקבל את גרסת המתלוננת בעניין זה במובן זה שהיא מסרה לנאשם סכומי כסף במזומן שלא על דרך מסירת שיק ששמו רשום עליו. גרסה זו נתמכה בגרסת אמה ובגרסתו של מנהל סניף הבנק אשר ראה את המתלוננת מושכת כספים במזומן ומוסרת אותם לאדם אותו תארה בפניו, אותה שעה, כעורך דינה החדש ששמו דודי. אמנם מנהל הסניף לא יכול היה לזהות את הנאשם כאדם שלו נמסר הכסף, אולם היות ואותה שעה הנאשם הוא שטיפל בעניינה של המתלוננת ושמו "דודי", יש בדבריו של מנהל הסניף משום חיזוק משמעותי לגרסת המתלוננת בדבר מסירת כספים במזומן.

59. הנאשם אף הוא הודה שקיבל מהמתלוננת סכומי כסף במזומן (בעמ' 50) אמנם בחקירה חוזרת סיג את דבריו וטען כי מדובר היה בסכומים קטנים לצורך אגרות, אך מדובר היה בשאלה מדריכה (ביותר) של הסנגור. כך או כך, אינני רואה באמירה זו משום הודאה של הנאשם בקבלת הסכומים שבמחלוקת, אלא כאישור מצדו שאכן עברו לידי אף סכומי כסף במזומן מעבר לשיקים (עובדה בה הודה גם בעימות - ראה ת/17, שעון 1.39.00).

60. הנאשם טען כי המתלוננת לא הייתה מיופת כוח או שותפה בחשבון אמה ולכן לא הייתה יכולה, באופן מעשי, למשוך שיקים עליהם כתוב "עצמי" ולהעביר לו את תמורתם. בכך ביקש הוא לטעון לחוסר היתכנות גרסתה. אינני מקבל טענה זו. אמנם המתלוננת לא הייתה שותפה בחשבון האם ואף לא מיופת כוח ואולם הנאשם עצמו אמר בעימות כי המתלוננת הייתה מבצעת עבור ההורים את כל הפעולות בחשבונם וכי הם לא היו מגיעים כלל לבנק (ת/17 שעון 0.57.25). יש לזכור שהמתלוננת הייתה עובדת סניף הבנק בו נוהל חשבון ההורים ומכאן שאין זה בלתי סביר שהתאפשר לה לבצע פעולות בחשבון האם, כפי שהעידה האם עצמה. אף מנהל הסניף אישר משיכות כאלו (בעמ' 6). כאשר הנאשם עצמו מאשר דרך פעולה זו, מובן שאין מקום לתת משקל לטענה הפורמאלית בדבר היעדר ייפוי כוח.

61. חרף האמון הרב שנתתי בעדותה של המתלוננת, אינני סבור שהוכח ברמה הנדרשת בפלילים כי כל השיקים עליהם צוין "עצמי" ונזכרו בכתב האישום, תמורתם נמסרה לנאשם וזאת למעט אחד כפי שיוסבר להלן. ודוק: אין בכך להצביע על חוסר אמונה בדבריה של המתלוננת. ציינתי לא אחת במסגרת הכרעת הדין כי רכשתי אמון רב לגרסת המתלוננת ואמה. כך הוא הדבר אף ביחס לטענה לפיה נמסרו לנאשם אף מזומנים מעבר לשיקים בהם הודה שקיבל (שכן שמו רשום על גביהם). יחד עם זאת, יש לזכור כי השיקים הרלוונטיים נמסרו בשנים 2007-2008 בעוד שהמתלוננת גילתה את דבר המרמה (לגרסתה) בשנת 2010. השיקים הוצאו מהבנק ביום 29.11.10 לפי הרישום על גבי הצילומים בת/8. התלונה הוגשה ביום 7.7.11.

62. ריחוק השנים בין מסירת השיקים למועד בו נעור החשד בדבר המרמה ותחילת איסוף השיקים והתחקות אחר הכספים שנמסרו לנאשם, מחייב זהירות רבה שמא המתלוננת שוגה (בתום לב) ביחס לשיק זה או אחר. משיכת שיקים באופן "עצמי" הנה דרך אפשרית למשיכת כספים במזומן. אין לשלול שאחד מהשיקים נמשך למטרה אחרת וקיימת טעות כלשהי בנושא. מעין בעימות ניתן לראות שריחוק השנים הקהה את הזיכרון והמתלוננת התקשתה לעיתים לזכור כל סכום וסכום שנמסר לנאשם ומועדו. לאור כך, סברתי שהגם שרכשתי אמון רב לגרסת המתלוננת, אינני יכול לקבוע ברמה הנדרשת שהשיקים בסכום ₪ 4,000 (קיימים שניים כאלו) ושיק ע"ס 7,400 ₪ הנם שיקים שתמורתם נמסרה לנאשם. המתלוננת לא ערכה רישום של הסכומים ששילמה לנאשם ובכל מקרה רישום כזה לא הוצג. הזהירות הנדרשת לצורך הרשעה בפלילים אינה מאפשרת לקבוע על סמך גרסת המתלוננת בלבד שדווקא שיקים אלו נמסרו לנאשם.

63. אציין כי במהלך העימות המתלוננת ניסתה לא אחת להסביר לחוקר שניתן להוכיח את מסירת תמורת השיקים (המסוימים) לנאשם והסבירה כי טרם מסירת כל שיק יצר הנאשם קשר טלפוני ימים ספורים קודם לכן (ראה למשל ת/17 בסיום העימות לאחר יציאת הנאשם מהחדר). לו אכן הייתה מובאת ראיה מסוג זה

(וניתן היה למשל לראות נתק טלפוני רציף ושיחת טלפון הסמוכה למועד מסירת השיק), היה בכך חיזוק לקשר שבין השיק המסוים לנאשם (ולא חיזוק לאמינות המתלוננת, אלא חיזוק המבטיח שלא נפלה שגגה בתום לב). החוקר שערך את העימות לא סבר שיש צורך בראיה זו ואני רואה בכך משום מחדל חקירה שאינו מאפשר הסתפקות בשיקים בלבד על מנת להסיר כל ספק בדבר טעות אפשרית.

64. לא כך הוא ביחס לשיק על סך 19,332 ₪. הנאשם טען בעניין זה שלא ייתכן שנטל שיק בסכום לא עגול. ואולם המתלוננת הסבירה כי סכום זה ניתן לנאשם לאחר שחישב עבורה אחוז מסוים מגובה החוב וטען שיש להפקידו בקופת בית המשפט. המתלוננת פירטה הסבר זה גם בעימות והסברה משכנע ומעורר אמון רב. צירוף האמון הכללי שנתתי בגרסת המתלוננת, עם הסבר משכנע כיצד התקבל סכום בלתי שגרתי זה, מסיר מליבי כל ספק שמא מדובר בטעות ושיק זה אינו קשור בנאשם ותמורתו לא ניתנה לו. זהו אינו שיק שגרתי והסברה של המתלוננת קושר היטב בין הסכום לנאשם ואני מקבל גרסה זו ללא כל היסוס וספק.

65. סיכומי של דבר שאני קובע שהנאשם קיבל לידיו את הסכום של 19,332 ₪. היות ואף ביחס לתשלום זה טענה המתלוננת ששולם בשל טענה שיש צורך להפקידו בבית המשפט, אזי ברור שאף כאן הוכחה מעל לכל ספק סביר העבירה של קבלת דבר במרמה ביחס לתשלום זה, בהתאם להסבר שניתן לעיל בפרק "דיון ביחס לשיקים עם הטענה למשמורת".

66. סיכומי של דבר: הוכח מעבר לכל ספק סביר שהנאשם קיבל לידיו שלושה שיקים בסכום כולל של 27,450 ₪ וכן סכום מזומן נוסף של 19,332 ₪ לאחר שטען בכזב שהסכומים נחוצים להפקדתם לקופת בית המשפט. ביחס לסכומים אלו הוכחה העבירה של קבלת דבר במרמה.

נסיבות מחמירות

67. המאשימה טענה בכתב האישום כי יש להרשיע את הנאשם בביצוע העבירה בנסיבות מחמירות, בשל "ריבוי המקרים וגובה סכום המרמה". סעיף 415 לחוק העונשין אינו מגדיר נסיבות מחמירות מהן. הפסיקה קבעה בעניין זה כי "הנסיבות המחמירות אשר מביאות להחמרה בעונש הצפוי לעבריין עד לחמש שנות מאסר, אינן מוגדרות בחוק, והפסיקה היא שעצבה אותן. בית-המשפט נדרש להכריע באשר להתקיימותן של נסיבות מחמירות פעמים רבות, באחת מהן נקבע ... בין הגורמים שעשויים להוות נסיבות מחמירות, נמצאים ריבוי של מעשי מרמה, התחכום שבהם, הסכומים שהועברו כתוצאה מהמרמה, ביצוען של עבירות נוספות שנועדו לאפשר את המרמה ... התמדה במעשי מרמה לאורך זמן ... רשימה זו, שאינה סגורה, נועדה להמחיש את מגוון המצבים בהם עשוי בית-המשפט לקבוע כי בנסיבות מחמירות עסקינן" (ע"פ 1784/08 **ישראל פרי נ' מדינת ישראל** (5.2.09)).

68. בעניינינו אני סבור שהעבירה בוצעה בנסיבות מחמירות. הטעם לכך נעוץ בשילוב כלל הנסיבות שאפפו את מעשי הנאשם. הנאשם לא היה גלוי עם המתלוננת באשר לעובדה שאינו עורך דין; הוא פעל תוך הסגת גבול

מקצוע עריכת הדין; הוא קיבל החלטות בעלות משמעות רבה עבור המתלוננת מבלי שהיה כשיר לכך והכל מבלי שגילה לה עובדה זו; הוא שיקר למתלוננת בדבר מטרת הכספים וטען כי עליו להפקידם בקופת בית המשפט. "גיוסו" של בית המשפט למטרת הכזב צובעת את התנהגותו של הנאשם בצבעים עזים אף יותר של חומרה; הוא חזר על מעשי המרמה לפחות ארבע פעמים; וסכומי המרמה משמעותיים. כל אלו מביאים לכלל מסקנה כי מדובר בעבירה שבוצעה בנסיבות מחמירות (לרשימת דוגמאות בנושא ראה קדמי, **הדין בפלילים, חוק העונשין** (2005) בעמ' 863-860).

69. התוצאה היא שאני מרשיע את הנאשם בעבירה של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות לפי סעיף 415 סיפא לחוק העונשין, תשל"ז-1977.

ניתנה היום, ג' אב תשע"ה, 19 יולי 2015, במעמד הצדדים